

УДК 332.2.01

А. М. Третяк,

д. е. н., професор, член-кореспондент НААН України,
 професор кафедри управління земельними ресурсами та земельного кадастру,
 Білоцерківський національний аграрний університет
 ORCID ID: 0000-0002-1154-4797

В. М. Третяк,

д. е. н., професор, професор кафедри геодезії та землеустрою,
 Сумський національний аграрний університет
 ORCID ID: 0000-0001-6779-1941

І. П. Гетманьчик,

к. е. н., заступник директора, ВСП "Боярський фаховий коледж
 Національного університету біоресурсів і природокористування України"
 ORCID ID: 0000-0003-2321-2420

Л. А. Гунько,

к. е. н., доцент кафедри землевпорядного проектування,
 Національний університет біоресурсів і природокористування України
 ORCID ID: 0000-0002-9454-744X

DOI: 10.32702/2306-6792.2021.11.3

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ЕКОНОМІКИ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ В УКРАЇНІ

A. Tretiak,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Chief Researcher, Bila Tserkva National Agrarian University

V. Tretiak,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Geodesy
and Land Management, Sumy National Agrarian University

I. Hetmanchuk,

PhD in Economics, Deputy Director, Detached Subdivision "Boyarka Professional
College of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

L. Hunko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of land-use planning,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

THE CONCEPT AND ESSENCE OF THE ECONOMY OF LAND ORGANIZATION AND LAND PLANNING IN UKRAINE

Обґрунтовано, що під поняттям економіка землеустрою та землевпорядкування необхідно розуміти науку, яка вивчає відносини людей в процесі землевпорядної діяльності (проектування та реалізації документації із землеустрою) щодо пошуку, узгодження інтересів і прийняття ефективних рішень із планування використання і охорони земель та інших природних ресурсів (землекористування) та організації території землеволодіння і землекористування, відносин власності на землю для виробництва матеріальних благ і послуг в умовах рідкості і обмеженості земельних ресурсів з метою максимального задоволення постійно зростаючих і необмежених потреб людини. Також у прикладному аспекті економіку землеустрою та землевпорядкування необхідно розглядати як сферу діяльності (наукова, технічна, виробнича та управлінська) органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб, що здійснюється із реалізації державної політики щодо використання та охорони земель, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, наукового обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування, створення екологічно сталих агроландшафтів тощо. Встановлено, що сутність економіки земле-

устрою та землевпорядкування як одного з методів планування розвитку земельних відносин та землекористування полягає в плануванні розвитку діяльності у сфері землеустрою та землевпорядкування, обліку розробленої землевпорядної документації, якою регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, для задоволення потреб, обміні земельною інформацією між окремими суб'єктами економічної діяльності. Розроблено логічно-змістовну модель сутності економіки землеустрою та землевпорядкування. Обґрунтовано необхідність розвитку економіки землеустрою та землевпорядкування як фундаментальної науки.

It is substantiated that the concept of economics of land organization and land planning should be understood as a science that studies the relations of people in the process of land planning activities (design and implementation of land organization documentation) on finding, coordinating interests and making effective decisions on planning the use and protection of land and other natural resources (land use) and organization of land tenure and land use, land ownership relations for the production of material goods and services in conditions of rarity and limited land resources in order to best meet the ever-growing and unlimited human needs. Also, in the applied aspect, the economics of land organization and land planning should be considered as a sphere of activity (scientific, technical, production and management) of public authorities, local governments, legal entities and individuals, implementing state policy on land use and protection, land reforms, improvement of land relations, scientific substantiation of land distribution by purpose taking into account state, public and private interests, formation of a rational system of land tenure and land use, creation of ecologically sustainable agricultural landscapes, etc. It was found that the essence of economics of land organization and land planning as one of the methods of planning the development of land relations and land use is to plan the development of land organization and land planning, document management for developed land planning documentation governing the use and protection of state, communal and private lands, exchange of land information between individual economic entities. A logical model of the essence of the economy of land organization and land planning has been developed.

It is substantiated that the economic efficiency of land management and land management should be considered in several aspects — in relation to the environment, to material production and to society as a whole. However, their effectiveness should be considered in the following blocks: 1) economic, characterized by economic (commercial), budgetary and social efficiency; 2) social, characterized by institutional efficiency; 3) ecological, characterized by ecological and ecological-economic efficiency. The necessity of development of economics of land organization and land planning as a fundamental science is substantiated.

Ключові слова: землеустрій, землевпорядкування, економіка землеустрою та землевпорядкування, економічна ефективність.

Key words: land organization, land planning, economics of land organization and land planning, economic efficiency.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасний землеустрій та землевпорядкування є багатогранною діяльністю, яка охоплює наукове обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, організацію раціонального використання і охорони земель, регулювання земельних та екологічних відносин, формування сталого (збалансованого) землекористування та раціональної системи землеволодіння, вироблення земельної політики тощо.

Уже в період зародження землевпорядної науки (кінець XIX — початок XX ст.) [1] багато фахівців вказували на необхідність включення у неї комплексу наукових дисциплін. До їх числа було віднесено:

— економіку землеустрою та землевпорядкування, що вивчає землевпорядкування як соціально економічне явище, з аналізом його

сутності і причин, а також вплив землеустрою та землевпорядкування на землекористування, яка визначає економічно доцільні методи землеустрою та землевпорядкування;

— техніку землеустрою та землевпорядкування, що включає технічні питання поділу, вимірювання та обчислення площ ділянок, а також методи землеустрою та землевпорядкування (розподіл земель, виділення, укрупнення та поділ земельних ділянок і ін.);

— землевпорядний процес — дисципліну, яка розглядає порядок порушення, складання, розгляду, затвердження та виконання землевпорядної документації в ув'язці з діючими земельно-правовими нормами;

— організацію землеустрою та землевпорядкування, що вивчає питання планування і організації землевпорядних робіт, їх фінансування та раціонального проведення.

У цьому переліку економіка землеустрою та землевпорядкування вважалася базовою і належала до теоретичних землевпорядних дисциплін.

Враховуючи, що поняття землеустрою в законі України "Про землеустрій" [2] визначено у межах українського правового поля з врахуванням національних традицій та особливостей, то і визначення терміну "економіка землеустрою та землевпорядкування" потребує відповідного наукового обґрунтування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема трактування терміну "економіка землеустрою та землевпорядкування" порушувалася в роботах таких науковців: С.М. Волков, В.М. Другак, А.М. Третяк та ін. Проте й досі залишається відкритим питання чіткого та однозначного визначення "економіка землеустрою та землевпорядкування" та сутності цієї сфери діяльності, особливо теоретичних засад в умовах нових земельних відносин як базової основи формування та адміністрування сталого (збалансованого) розвитку землекористування територій об'єднаних територіальних громад.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є дослідження поняття та сутності економіки землеустрою та землевпорядкування в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Термін "економіка землевпорядкування" появився в працях С.М. Волкова [3] (2000 р.) та А.М. Третяка і В.М. Другак [4] (2003 р.). Проте досі його поняття та сутність не досліджувалися.

Для визначення поняття "економіка землеустрою та землевпорядкування", розглянемо визначення терміну економіка. Зокрема, в економічному словнику термін "економіка" визначений як — "сукупність суспільних відносин як у виробничій, так і у невиробничій сферах, тобто економічний базис певного суспільного ладу" [5] та визначено, що терміном економіка позначають науки, які вивчають специфіку виробничих відносин у певній галузі або сфері суспільного виробництва. Виходячи із визначення, що економіка як "наука, вивчає взаємодію людей в процесі пошуку ефективних шляхів виробництва матеріальних благ і послуг в умовах рідкості і обмеженості ресурсів з метою максимального задоволення постійно зроста-

ючих і необмежених потреб людини і суспільства" [6] то можна сформулювати таке розуміння економіки землеустрою та землевпорядкування: це наука, яка вивчає відносини людей у процесі землевпорядної діяльності (проекування та реалізації документації із землеустрою) щодо пошуку, узгодження інтересів і прийняття ефективних рішень із планування використання і охорони земель та інших природних ресурсів (землекористування) та організації території землеволодінь і землекористувань, відносин власності на землю для виробництва матеріальних благ і послуг в умовах рідкості і обмеженості земельних ресурсів з метою максимального задоволення постійно зростаючих і необмежених потреб людини.

Отже, економіка землеустрою та землевпорядкування нами розглядається як наука, що вивчає дію об'єктивних економічних закономірностей на відносини людей під час формування земельного устрою країни, регіонів та територіальних громад, плануванні використання і охорони земель та інших природних ресурсів (землекористування) і організації території землеволодінь та землекористувань з метою підвищення їх капіталізації, ефективності екологізації виробництва та вирішення соціальних питань землезабезпеченості. Відповідно до цього головні завдання економіки землеустрою та землевпорядкування полягають в економічному регулюванні земельних відносин, розробці раціональних форм землеволодіння та землекористування, обґрунтуванні основних напрямів розвитку сталого землекористування і підвищення ефективності використання земель та інших природних ресурсів.

За дослідженнями А.М. Третяка, В.М. Третяк, Т.М. Прядка, Н.О. Капінос [7] до основних функцій землеустрою та землевпорядкування щодо забезпечуваних видів земельних відносин: розвиток (територіальне та внутрішньогосподарське планування) землекористування, формування прав на земельні ділянки, їх частки та землекористування, оцінювання потенціалу земельних ресурсів, вартості землекористування та його екологічного стану та організація використання та охорони землі та інших природних ресурсів (землекористування). Відповідно питання економіки землеустрою та землевпорядкування мають пряме відношення до вирішення вказаних функцій, враховуючи, що предметом економіки землеустрою та землевпорядкування є економічні закони і закономірності, форми їх прояву під час планування і організації раціо-

нального використання землі та інших природних ресурсів, оцінка та обґрунтування землепорядних рішень.

Виходячи з предмета економіки землеустрою та землепорядкування, перед нею як наукою ставляться такі основні завдання:

- розкрити економічну сутність землеустрою землепорядкування та їх соціально економічний зміст;

- показати об'єктивні економічні закони, встановити форми і закономірності їх прояву при організації території землеволодіння та землекористувань, оцінити їх вплив на землепорядкування;

- визначити роль землеустрою та землепорядкування в економічному механізмі регулювання земельних відносин;

- удосконалити методи економічного обґрунтування та оцінки ефективності землепорядних рішень;

- визначити найбільш ефективні шляхи формування сталого землекористування, поліпшення використання землі та інших природних ресурсів;

- обґрунтувати раціональні форми землеволодіння та землекористування, ведення сільськогосподарського виробництва, природокористування тощо та відповідні їм форми організації території;

- встановити оптимальні розміри і структуру землеволодіння і землекористувань, вибрати пріоритетні напрями їх розвитку;

- визначити шляхи підвищення капіталізації, екологізації та соціалізації землекористування та ефективності землеустрою в цьому процесі.

Роль економіки землеустрою та землепорядкування значно зростає в умовах переходу української економіки до ринку.

Економічна сторона є домінуючою в землеустрої та землепорядкуванні і визначає їх сутність. Цей висновок мотивується такими причинами.

По-перше, землеустрої та землепорядкування в широкому сенсі слова є складовою частиною економіки країни та суспільного способу виробництва, яка виявляється як соціально економічний процес організації території землеволодіння і землекористувань, інших природних ресурсів та майна, що нерозривно пов'язані із землею. Отже, вони завжди пов'язані з певним рівнем продуктивних сил і земельних та виробничих відносин й залежить від об'єктивно діючих економічних законів (закону вартості, пропорційного розвитку, економії часу та ін.)

По-друге, як відомо, закони суспільного розвитку сприймаються суспільством не безпосередньо, а через інтереси, в тому числі земельні. Тому землеустрої та землепорядкування, маючи державний характер і перебуваючи під контролем органів виконавчої і законодавчої влади, завжди здійснюється в інтересах певних соціальних груп. У системі інтересів цих груп (політичних, виробничих, екологічних, соціальних) превалюють економічні. Тому завдання землепорядкування полягає в такому зонуванні земель за типами (підтипами) землекористування а землеустрою в перерозподілі землі, щоб, з одного боку, забезпечити єдність економічних інтересів суспільства, окремих колективів і громадян, з іншого — витримати пріоритет громадських інтересів. Оскільки земля постійно виявляється об'єктом конфліктуючих інтересів, землеустрої та землепорядкування як механізм її розподілу і організації використання завжди виявлялося в центрі політичної боротьби.

По-третє, при землеустрої ділянки розподіляються між землевласниками і землекористувачами, а через них — між галузями суспільного господарства (сільським господарством, промисловістю, транспортом, та ін.). Потім здійснюється землепорядкування (внутрішнє впорядкування території) землеволодіння і землекористувань, розміщуються виробничі об'єкти, дороги, угіддя (рілля, сіножаті, пасовища), сівозміни, лісові насадження, сади і т.д. Водночас земля може виконувати різні функції.

По-четверте, основна мета землеустрою та землепорядкування полягає в наведенні порядку на землі, що досягається завдяки раціональній організації території громад, землеволодіння та землекористувань, найкращому розміщенню суспільного виробництва і окремих галузей, раціональним пропорціям побудови і ведення господарства, підвищення капіталізації, покращення екологізації та соціалізації землекористування. Організаційно — структура форм та методів землекористування узгоджується з якістю і територіальними властивостями земельних та інших природних ресурсів (їх придатністю земель та цінністю інших природних ресурсів, площею, конфігурацією, розчленованою тощо). Організація території землеволодіння та землекористувань, що запланована в проектах землеустрою та землепорядкування, закладає каркас земельного устрою країни, її регіонів та територіальних громад і визначає його економічну ефективність, що викликає необхідність економічного обґрунтування прийнятих землепорядних рішень. У

цьому сенсі землевпорядкування є фактором інтенсифікації та зростання економічної ефективності земельного устрою та землекористування загалом.

По-п'яте, під час землеустрою та землевпорядкування створюється інформаційна основа для впровадження економічного механізму регулювання земельних відносин. Здійснюються відведення і вилучення земель, утворюються нові і реорганізуються існуючі землеволодіння та землекористування, встановлюються їх межі, оцінюється якість земель, видаються документи, що засвідчують право земельної власності, оренди земельних ділянок. Кожна земельна ділянка має мати ціну або вартість (нормативну, балансову, ринкову), а кожен землевласник і землекористувач — отримати відомості про розміри земельного податку, орендної плати за землю, компенсації в разі вилучення у нього земель для державних і громадських потреб, економічні заходи стимулювання раціонального землекористування

По-шосте, державний характер землеустрою та землевпорядкування передбачає, що вони знаходяться в загальній системі управління земельними ресурсами різних рівнів (національного, регіонального, територіальних громад), що включає в себе:

- інформаційне забезпечення у вигляді державного планування розвитку земельного устрою, системи землекористування, земельного кадастру та моніторингу земель;
- прогнозування і планування використання та охорони земель і інших природних ресурсів;
- формування сталого (збалансованого) землекористування;
- організацію раціонального використання і охорони земель і інших природних ресурсів;
- контроль за використанням та охороною земель і інших природних ресурсів, державний нагляд за розвитком земельних відносин та земельним ринком.

Землевпорядні роботи охоплюють більшість стадій управління земельними ресурсами та землекористуванням, починаючи від проведення топографо-геодезичних, аерофотогеодезичних, ґрунтових та інших обстежень і вишукувань до розроблення прогнозів, планів та конкретних заходів, як управлінських рішень у галузі використання і охорони земель та земельних відносин. Їх результати потрібні для обліку, реєстрації та оцінки землі, розроблення проектів зонування земель за типами (підтипами) землекористування, для розробки проектів землеустрою та землевпорядкування.

Відповідно, в прикладному аспекті, економіку землеустрою та землевпорядкування необхідно розглядати як сферу діяльності (наукова, технічна, виробнича та управлінська) органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб, що здійснюється із реалізації державної політики щодо використання та охорони земель, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, наукового обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування, створення екологічно сталих агроландшафтів тощо.

Отже, сутність економіки землеустрою та землевпорядкування як одного з методів планування розвитку земельних відносин та землекористування полягає в плануванні розвитку діяльності у сфері землеустрою та землевпорядкування, обліку розробленої землевпорядної документації, якою регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, для задоволення потреб, обміні земельною інформацією між окремими суб'єктами економічної діяльності.

Економіка повинна відповідати на кілька запитань: яку землевпорядну документацію і в яких обсягах розробляти, для якого ринку і як досягти максимального ефекту. Основа економіки землеустрою та землевпорядкування — виробнича та управлінська діяльність, для них необхідні матеріальні, природні та трудові ресурси. Економіка землеустрою та землевпорядкування пояснює, яким саме способом домогтися максимальної ефективності використання земельних та інших природних ресурсів для досягнення поставлених завдань.

У зв'язку з тим, що земельні та інші природні ресурси не тільки обмежені, але і з кожним роком стрімко зменшуються, а потреби людства з такою ж швидкістю збільшуються, виникла необхідність розвитку економіки землеустрою та землевпорядкування як фундаментальної науки.

Логічно-змістовну модель сутності економіки землеустрою та землевпорядкування наведено на рисунку 1.

Землеустрій та землевпорядкування нами розглядається в кількох аспектах — по відношенню до навколишнього природного середовища, до матеріального виробництва і до суспільства загалом. Відповідно їх результатом щодо ефективності можна виділити такі блоки: 1) економічний, що характеризується господарською (комерційною), бюджетною та су-

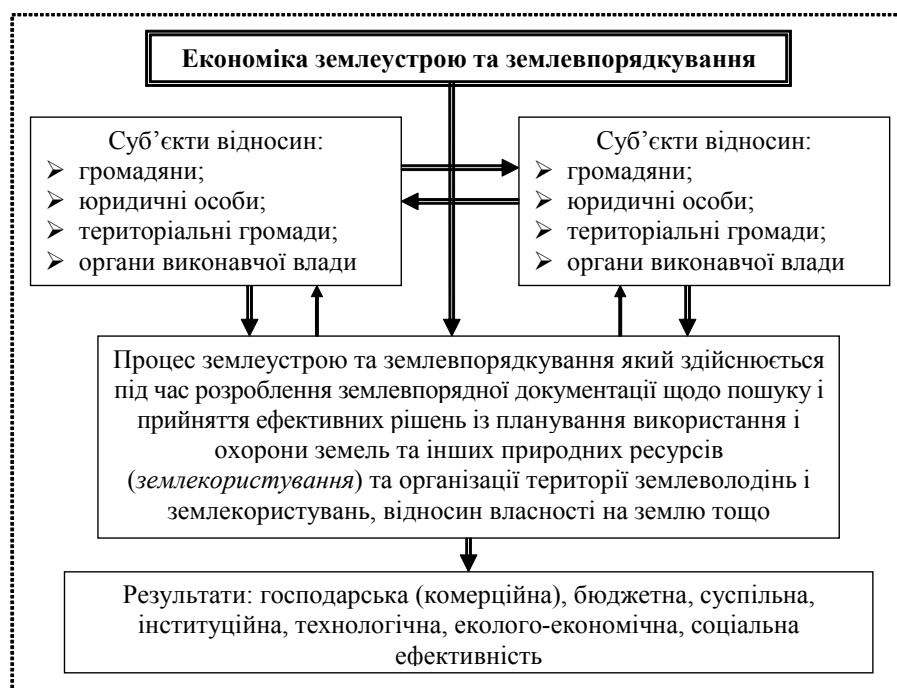

Рис. 1. Логічно-змістозна модель сутності економіки землеустрою та землевпорядкування

спільною ефективністю; 2) соціальний, що характеризується інституційною ефективністю; 3) екологічний, що характеризується екологічною та еколого-економічною ефективністю. Водночас екологічна сторона повинна бути визначальною, всі варіанти проекту землеустрою повинні жорстко відповідати екологічним, природоохоронним нормам.

Екологічна ефективність пов'язана з необхідністю охорони земель та інших природних ресурсів, їх відтворення і раціонального використання; проявляється вона передусім через вплив землевпорядних рішень та заходів на характер використання землі і навколишнє природне середовище. Тут першочергове значення мають захист земель від деградації, їх рекультивация, організації сівозмін в сільському господарстві, формування природоохоронних обмежень у використанні земель і інших природних ресурсів тощо.

Економічна ефективність обумовлена впливом організації території землеволодінь та землекористувань на організацію виробництва і навпаки. Землевпорядні рішення повинні сприяти створенню оптимальних пропорцій виробництва, поліпшення умов господарювання, що прямо позначається на результативні показники діяльності підприємств.

Соціальна сторона показує, як вплинули результати проекту на життя і діяльність людини. Соціальна ефективність землеустрою характеризується зміцненням земельних відно-

син, стабільністю прав землекористування і землеволодіння. Вона обумовлена значенням землі як об'єкта соціально-економічних відносин і спрямована на поліпшення соціальних умов суспільного відтворення.

Економічну ефективність землеустрою можна розуміти двояко. У широкому сенсі вона полягає в забезпеченні раціонального з'єднання праці, землі та інших засобів виробництва. Наприклад, проекти територіального землеустрою дозволяють обґрунтовано вирішувати питання земельних відносин щодо землеволодіння, оренди землі, оптимального розміру наприклад, сільськогосподарських підприємств, їх розміщення, структури виробництва, складу угідь. Проекти внутрішньогосподарського землевпорядкування сприяють раціональній організації території землеволодінь та землекористувань і різних угідь в їх межах, створення найкращих умов для економічних відносин прав власності на землю, розвитку економіки використання та охорони земель і інших природних ресурсів (землекористування), неухильного підвищення родючості ґрунтів тощо.

У вузькому сенсі слова ефективність землеустрою та землевпорядкування — це підсумок порівняння одержуваних за їх рахунок результатів із витратами, що пов'язані з ними.

Землеустрій включає дії по земельному устрою території країни, регіонів, територіальних громад, а землевпорядкування по впорядкуванню території землекористувань і земле-

володінь і відповідно є найважливішим фактором зростання економічної ефективності, капіталізації та екологізації землекористування. Відповідно технологічна ефективність характеризується не тільки новаціями в технологіях використання земель, а і створеною моделлю земельного устрою.

Землеустрій та землевпорядкування, безумовно, є соціально-економічним явищем, тому що це процес і система заходів, які спрямовані на організацію використання земель та інших природних ресурсів і створення найбільш оптимальних умов для праці та відпочинку населення. Завдяки землеустрою та землевпорядкуванню, регулюються земельні відносини, організується використання земель і оцінка землекористування, розробляється територіальний план розвитку землекористування. Земельні питання, причому в усіх сферах економіки вирішуються завдяки землевпорядній діяльності. Оскільки землеустрій та землевпорядкування знаходяться в загальній системі державного планування і фінансування, кожне землевпорядне підприємство, дія або робота повинні будуватися на принципах самоокупності, комерційної вигоди та ефективності. За своєю природою землеустрій та землевпорядкування є соціальним явищем, оскільки спрямовані на створення найбільш оптимальних умов для проживання, праці та відпочинку населення

На відміну від економічного обґрунтування економічна ефективність передбачає не тільки вибір найкращого варіанту проектного рішення (заходу), але і отримання максимального ефекту по відношенню до базису оцінки (існуючого стану або в порівнянні з нормативами і т.д.). У цьому зв'язку, з методологічної точки зору необхідно розрізнити фактичну і розрахункову ефективність землеустрою та землевпорядкування. Визначення фактичної ефективності проводиться, щоб перевірити віддачу здійснених витрат, налагодити систематичний контроль за освоєнням проекту в процесі авторського нагляду і в разі необхідності коригувати його. Розрахункова (проектна) ефективність визначається при розробленні та обґрунтуванні землевпорядної документації, а також здійсненні окремих землевпорядних дій. Під час визначення фактичної ефективності землеустрою проводиться зіставлення фактичної організації території землеволодіння і землекористування із проектною, а також порівняння звітних показників з проектними і нормативними. Фактична ефективність землеустрою дозволяє визначити його реальний ре-

зультат, ступінь корисності для розвитку суспільного виробництва. Під час здійснення організаційно-інституціональних та господарських заходів вона проявляється відразу ж після перенесення проекту в природу і проведення на цій основі відповідної перебудови організації території землеволодіння та землекористування, наприклад, розбивки сівозмінного масиву на поля і робочі ділянки, пристосування їх для ефективної роботи сільськогосподарської техніки; розміщення посівів культур на найбільш придатних для них ґрунтах; наближення трудомістких культур до господарських центрів тощо. Фактична ефективність досягає свого максимуму на час повного освоєння проекту, однак по роках його здійснення в силу відмінності погодних умов може бути неоднаковою.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Під поняттям економіка землеустрою та землевпорядкування необхідно розуміти науку, яка вивчає відносини людей в процесі землевпорядної діяльності (проекування та реалізації документації із землеустрою) щодо пошуку, узгодження інтересів і прийняття ефективних рішень із планування використання і охорони земель та інших природних ресурсів (землекористування) та організації території землеволодіння і землекористування, відносин власності на землю для виробництва матеріальних благ і послуг в умовах рідкості і обмеженості земельних ресурсів з метою максимального задоволення постійно зростаючих і необмежених потреб людини. В прикладному аспекті економіку землеустрою та землевпорядкування необхідно розглядати як сферу діяльності (наукова, технічна, виробнича та управлінська) органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних і фізичних осіб, що здійснюється із реалізації державної політики щодо використання та охорони земель, здійснення земельної реформи, вдосконалення земельних відносин, наукового обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, формування раціональної системи землеволодіння і землекористування, створення екологічно сталих агроландшафтів тощо. Сутність економіки землеустрою та землевпорядкування як одного з методів планування розвитку земельних відносин та землекористування полягає в плануванні розвитку діяльності у сфері землеустрою та землевпорядкування, обліку розробленої зем-

левпорядної документації, якою регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, для задоволення потреб, обміні земельною інформацією між окремими суб'єктами економічної діяльності.

Перспективи подальших розвідок заключаються в доцільності досліджень розвитку економіки землеустрою та як фундаментальної науки.

Література:

1. Третяк А.М. Землеустрій в Україні: теорія, методологія: монографія. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. — 488 с

2. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 року № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (дата звернення 21.10.2020).

3. Волков С.Н. Экономика землеустройства. Т. 5. М.: Колос. 2000. 182 с.

4. Третяк А.М., Другак В.М. Наукові основи економіки землекористування та землепорядкування / Третяк А.М., Другак В.М. — К.: ТОВ "ЦЗРУ", 2003 — 345 с.

5. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. К.: Кондор. 2006. 355 с. Електронний ресурс: http://library.nlu.edu.ua/poln_text/knigi/kondor/ekonom_sl_2006.pdf

6. Електронний ресурс: <http://studies.in.ua/economy/23-tema-1-ekonomika-kak-nauka-i-hozyaystvennaya-sistema.html>

7. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Капінос Н.О. Наукова гіпотеза трактування землепорядкування як соціально-економічної інституції. Економіка та держава. № 5. 2021. С. 8—14.

References:

1. Tretiak, A. (2013), Zemleustrij v Ukraini: teoriia, metodolohiia [Land organization in Ukraine: theory, methodology], OLDI-PLUS, Kherson, Ukraine.

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), Law of Ukraine "On Land Management", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text> (Accessed 25 May 2021).

3. Volkov, S. (2000), Jekonomika zemleustrojstva [Economics of land management], Kolos, Moscow, Russia.

4. Tretiak, A. and Drugak, V. (2003), Naukovi osnovi ekonomiki zemlekoristuvannja ta zemleporjadkuvannja [Scientific bases of economics of land use and land planning], LLC "CZRU", Kyiv, Ukraine.

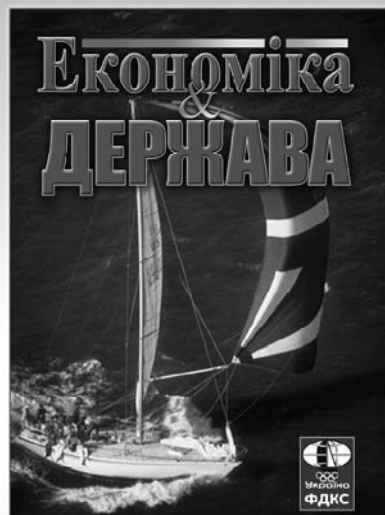
5. Zavadsky, J. Osovskaya, T. and Yushkevich, O. (2006), Ekonomichnij slovník [Economic dictionary], Condor, Kyiv, Ukraine, available at: http://library.nlu.edu.ua/poln_text/knigi/kondor/ekonom_sl_2006.pdf (Accessed 25 May 2021).

6. studies.in.ua (2021), "Economics as a science and economic system ", available at: <http://studies.in.ua/economy/23-tema-1-ekonomika-kak-nauka-i-hozyaystvennaya-sistema.html> (Accessed 25 May 2021).

7. Tretiak, A. Tretiak, V. Pryadka, T. and Kapinos, N. (2021), "Scientific hypothesis of interpretation of land planning as a socio-economic institution", Ekonomika ta derzhava, vol. 5, pp. 8—14.

Стаття надійшла до редакції 29.05.2021 р.

**Науково-практичний журнал
«ЕКОНОМІКА ТА ДЕРЖАВА»**

Передплатний індекс: 01751

Виходить 12 разів на рік

наукове фахове видання України

З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ

(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1643

Спеціальності – **051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.**

www.economy.in.ua

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73